

معجزه جاویدان اسلام

این روزها چند مناسبت مهم داریم؛ رحلت رسول خدا(ص)، شهادت امام حسن(ع) و امام رضا(ع).

دکتر سیدیحیی یثربی: این روزها چند مناسبت مهم داریم؛ رحلت رسول خدا(ص)، شهادت امام حسن(ع) و امام رضا(ع).

به همین مناسبت 2 نکته را از قرآن کریم، یادآور می‌شوم که از اینها درس دینداری بیاموزیم و نیز اعمال و رفتار خود و مسلمانان را ارزیابی کنیم. این دو نکته عبارتند از:

مبنا و ملاک دوستی و وابستگی ما با رسول خدا و اهل بیتش. در این باره در آیه 68 سوره آل عمران، می‌خوانیم که بی‌گمان نزدیک‌ترین مردم به ابراهیم عبارتند از کسانی که دین و آیین وی را پذیرفتند و نیز ای پیامبر و کسانی که به آیین وی ایمان آوردند و خداوند پشتیبان مؤمنان است. این آیه بر این نکته تأکید می‌کند که هرگونه نسبت به حضرت ابراهیم، ارزش ندارد؛ نه نسبت دینی یهود و نصارا و نه نسبت نژادی مشرکان مکه بلکه کسانی پیرو حقیقی ابراهیم‌اند و به ابراهیم نزدیک‌ترند و با او وابستگی دارند که به راستی، با او و نیز با این پیامبر که اکنون مبعوث شده است، و با مؤمنانی که اسلام را پذیرفته‌اند، همدل و همراه باشند و خداوند پشتیبان و حامی مؤمنان است. هم‌اکنون فرقه‌ها و مذهب‌های درونی اسلام نیز، باید با همین الگو و روش، خود را ارزیابی کنند. پیروان همه مذاهب و فرقه‌های اسلامی، خود را به پیامبر و اهل بیت او و قرآن نسبت می‌دهند اما این نسبت‌ها، وقتی به کار می‌آیند که براساس عقل و منطق باشند، نه تقلید، تعصب، احساس و عواطف دور از عقل و منطق! متأسفانه در این مورد نیز جهان اسلام با مشکلات زیادی روبه‌رو است.

آنچه در اینجا ذکر آن ضروری است، همین است که اساس نزدیکی به خدا و پیامبر او، فهم درست و رفتار نیکوست؛ چنانکه خدا از بندگان خواسته است. علی(ع)، در ارتباط با این آیه، می‌گویند: «#دوست و پیرو حقیقی محمد(ص)، کسی است که از خداوند، فرمان ببرد. اگرچه از نظر نسب و نژاد، از پیامبر دور باشد و دشمن محمد، کسی است که به خداوند عصیان ورزد، هرچند که از نظر نژاد و نسب، از نزدیکان پیامبر اسلام باشد». بنابراین بر شیعیان علی(ع) و پیروان اهل بیت اصلی‌ترین تکلیف آن است که با رفتار درست خود در جامعه بتوانند مکتب اهل بیت را در عصر جهانی‌شدن، به جهانیان معرفی کنند و گرنه از دوستی‌های خیالی و برخاسته از خودخواهی و احساسات بی‌منطق و هوی و هوس و سنت و فرهنگ جاافتاده، سودی نخواهیم برد.

اعتبار دادن به مردم و محور قرار ندادن خود. هم‌اکنون در جهان اسلام بسیاری از جامعه‌های اسلامی از این معضل رنج می‌برند به این معنا که برخی از مسئولان و مدیران روحیه خودمحوری دارند؛ یعنی فکر می‌کنند اگر آنان نباشند جامعه بدبخت خواهد شد، بنابراین از هر وسیله‌ای بهره می‌گیرند تا خود را نگه‌دارند؛ مانند رفتار قذافی در لیبی و حسنی مبارک در مصر و دیگران. اما قرآن کریم در یک درس بزرگ که بی‌تردید از معجزه‌های جاویدان قرآن است، رسول خدا را از محور بودن بر نظام اسلامی حذف می‌کند و محور این نظام را مؤمنان و مجاهدان می‌داند. در آیه 144 سوره آل عمران مردمی را که به دنبال شایعه مرگ و شهادت حضرت محمد(ص) نگران شده بودند، مورد خطاب قرار داده و می‌فرماید: «#محمد(ص)، فرستاده‌ای بیش نیست.

پیش از او نیز فرستادگان دیگری آمده و رفته‌اند، بنابراین آیا با مرگ یا کشته شدن او، شما مؤمنان، از راهی که در پیش گرفته‌اید، باز می‌گردید؟ و هر که از این راه بازگردد، هرگز آسیبی به خدا نمی‌رسد و خداوند، شکرگزاران را پاداش خواهد داد». در این آیه، از مسلمانان می‌خواهد به این نکته توجه کنند که آنان، با خدا طرف هستند نه با محمد(ص) و محمد(ص) میان خدا و خلق، پیام‌آور و فرستاده است. بنابراین مسلمانان باید بیشتر به وظیفه و تکلیف خودشان فکر کرده و از حق و حقیقت دفاع کنند؛ خواه محمد(ص) در میان آنان باشد یا نباشد. اهمیت این مطلب، وقتی بیشتر روشن می‌شود که به شرایط نزول این آیه، توجه کنیم. این آیه در شرایطی نازل شد که: اولاً، در جنگ احد، مسلمانان در حال شکست بودند و کافران، ولو در ظاهر، پیروز شده بودند. ثانیاً، هنوز دین اسلام از نظر قدرت سیاسی، استقرار نیافته بود و از طرف مشرکان مکه و یهودیان مدینه، در تهدید بود. ثالثاً، محتوای اسلام، هنوز تکمیل نشده بود و مقدار قابل توجهی از آموزه‌ها و قوانین اسلام، ابلاغ نشده بود. رابعاً، پیامبر اسلام، علاوه بر نبوت، نقش رهبری و هدایت جامعه اسلامی را نیز بر عهده داشت و خامساً اینکه شخص پیامبر، فرماندهی این نبرد را بر عهده داشت.

در چنین شرایطی، کمرنگ کردن نقش پیامبر، واقعا یک معجزه و درس بزرگ است. این هم یکی از مواردی است که قرآن، اصالت و اعتبار انسان‌ها را در بالاترین حد آن، در نظر می‌گیرد و به آنان اعلام می‌کند که شخصا با خدای یگانه طرف هستند. ضمناً، در این جریان، مسلمانان نیز آزموده شدند گرچه برخی در اثر این شکست و این شایعه، به تردید افتادند اما برخی دیگر، برابر تربیت اسلامی

خود، تنها به مقاومت فکر می‌کردند. قرآن کریم، به صورت یک معجزه، مردم را مسئول اصلی سرنوشت خود دانسته و از آنان می‌خواهد که مرگ پیامبر را در اراده و عمل خود دخالت ندهند و اگر آنان با این بهانه از راهی که در پیش گرفته‌اند، برگردند، آسیبی به خدا نمی‌زنند زیرا خدا به حمایت آنان نیازمند نیست بلکه به خودشان آسیب می‌زنند. دریغاً که ما مسلمانان از این آموزه‌های بزرگ و جاودانه چقدر دوریم! بی‌تردید انسان‌های آینده این نکته‌ها را خواهند فهمید و با اندیشه درست و رفتار سنجیده خود، جهانیان را در عصر جهانی‌شدن با معجزه‌های جاویدان قرآن و اسلام آشنا خواهند کرد. آری این وعده الهی است که اگر نسلی عمل نکند، نسل دیگر خواهد آمد که این نکته‌ها را دریابد و آنها را به‌کار بندد.